

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 17ης Οκτωβρίου 2019*

«Προδικαστική παραπομπή – Οδηγία 2009/72/ΕΚ – Εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας – Άρθρο 2, σημεία 3 έως 6 – Έννοιες του συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας και του συστήματος διανομής ηλεκτρικής ενέργειας – Κριτήρια διακρίσεως – Επίπεδο τάσης – Ιδιοκτησιακό καθεστώς των εγκαταστάσεων – Άρθρο 17, παράγραφος 1, στοιχείο α' – Ανεξάρτητος διαχειριστής συστήματος μεταφοράς – Άρθρα 24 και 26 – Διαχειριστής συστήματος διανομής – Άρθρο 32, παράγραφος 1 – Ελεύθερη πρόσβαση τρίτων – Πρόσβαση στην ηλεκτρική ενέργεια μέσης τάσης – Σημεία διασύνδεσης μεταξύ των συστημάτων μεταφοράς και διανομής – Περιθώριο χειρισμών των κρατών μελών»

Στην υπόθεση C-31/18,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Administrativen sad Sofia-grad (διοικητικό πρωτοδικείο Σόφιας, Βουλγαρία) με απόφαση της 4ης Ιανουαρίου 2018, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 17 Ιανουαρίου 2018, στο πλαίσιο της δίκης

«**Elektrozpredelenie Yug**» EAD

κατά

Komisia za energiyno i vodno regulirane (KEVR)

παρισταμένης της:

«**BMF Port Burgas**» EAD

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους E. Regan (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, R. Silva de Lapuerta, Αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, I. Jarukaitis, E. Juhász και Κ. Λυκούργο, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Pitruzzella

γραμματέας: R. Žeres, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 6ης Φεβρουαρίου 2019,

* Γλώσσα διαδικασίας: η βουλγαρική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η «Elektrozpredelenie Yug» EAD, εκπροσωπούμενη από τους H. Nihrizov, P. Stanchev, A. Todorov, B. Petrov, M. Baykushev και G. Dimitrov, advokati, επικουρούμενους από τον S. Radev, νομικό σύμβουλο,
- η Komisia za energiyno i vodno regulirane (KEVR), εκπροσωπούμενη από τον I. Ivanov,
- η «BMF Port Burgas» EAD, εκπροσωπούμενη από τις T. Dimitrova, M. Derelieva, M. Peneva και τον I. Todorov, advokati,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την C. Mosser,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις O. Beynet και Y. G. Marinova,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 16ης Μαΐου 2019,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 2, σημεία 3 και 5, της οδηγίας 2009/72/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και για την κατάργηση της οδηγίας 2003/54/EK (ΕΕ 2009, L 211, σ. 55).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της «Elektrozpredelenie Yug» EAD (στο εξής: ER Yug), διαχειρίστριας συστήματος διανομής ηλεκτρικής ενέργειας σε ένα τμήμα της βουλγαρικής επικράτειας, και της Komisia za energiyno i vodno regulirane (ρυθμιστικής αρχής ενέργειας και υδάτων, Βουλγαρία) (στο εξής: KEVR), σχετικά με τη χρέωση στην «BMF Port Burgas» EAD (στο εξής: BMF) των τιμολογίων για την πρόσβαση στο ως άνω σύστημα και τη μεταφορά της ηλεκτρικής ενέργειας μέσω του συστήματος αυτού.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 1 έως 3, 9, 11, 16, 17, 19 και 44 της οδηγίας 2009/72 έχουν ως εξής:
  - «(1) Στόχοι της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία υλοποιείται σταδιακά σε ολόκληρη την [Ευρωπαϊκή Ένωση] από το 1999, είναι η παροχή πραγματικών επιλογών σε όλους τους καταναλωτές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είτε είναι πολίτες είτε επιχειρήσεις, η παροχή νέων επιχειρηματικών ευκαιριών και η αύξηση του διασυνοριακού εμπορίου, ώστε να επιτευχθούν κέρδη σε απόδοση, ανταγωνιστικές τιμές, υψηλότερα πρότυπα παρεχόμενων υπηρεσιών, και να ενισχυθεί ταυτόχρονα η ασφάλεια του εφοδιασμού και η αειφορία.
  - (2) Η οδηγία 2003/54/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2003, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας [ΕΕ 2003, L 176, σ. 37] συνέβαλε σημαντικά στη δημιουργία της εν λόγω αγοράς.

- (3) Οι ελευθερίες που εγγυάται η [ΣΛΕΕ] στους πολίτες της Ένωσης —μεταξύ άλλων η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, η ελευθερία παροχής υπηρεσιών και η ελευθερία εγκατάστασης — είναι δυνατές μόνο σε πλαίσιο πλήρως ανοικτής αγοράς, η οποία παρέχει σε όλους τους καταναλωτές τη δυνατότητα να επιλέγουν ελεύθερα τους προμηθευτές τους και δίνει σε όλους τους προμηθευτές την ελευθερία να προμηθεύουν τους πελάτες τους.

[...]

- (9) Χωρίς τον αποτελεσματικό διαχωρισμό των δικτύων από τις δραστηριότητες παραγωγής και προμήθειας (“αποτελεσματικός διαχωρισμός”), υφίσταται ο κίνδυνος διακρίσεων στην εκμετάλλευση των δικτύων, αλλά και στην παροχή κινήτρων στις κάθετα ολοκληρωμένες επιχειρήσεις για την πραγματοποίηση των ενδεδειγμένων επενδύσεων στα δίκτυά τους.

[...]

- (11) Ο αποτελεσματικός διαχωρισμός μπορεί να γίνει μόνο με την άρση του κινήτρου για τις κάθετα ολοκληρωμένες επιχειρήσεις να κάνουν διακρίσεις κατά των ανταγωνιστών τους όσον αφορά την πρόσβαση στο δίκτυο και τις επενδύσεις. Ο διαχωρισμός της ιδιοκτησίας, πράγμα που προϋποθέτει ότι ο ιδιοκτήτης δικτύου ορίζεται ως ο διαχειριστής του δικτύου και είναι ανεξάρτητος από συμφέροντα προμήθειας και παραγωγής, είναι σαφώς αποτελεσματικός και σταθερός τρόπος για την επίλυση της εγγενούς σύγκρουσης συμφερόντων και την εγγύηση της ασφάλειας του εφοδιασμού. Για τον λόγο αυτό, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο ψήφισμά του της 10ης Ιουλίου 2007 σχετικά με τις προοπτικές για την εσωτερική αγορά αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας [ΕΕ 2008, C 175E, σ. 206], αναφέρει τον διαχωρισμό της μεταφοράς από την ιδιοκτησία ως το πιο αποτελεσματικό μέσο για την προώθηση των επενδύσεων σε υποδομή χωρίς διακρίσεις, τη δίκαιη πρόσβαση των νεοεισερχομένων στο δίκτυο και τη διαφάνεια της αγοράς. Στο πλαίσιο του διαχωρισμού της ιδιοκτησίας, κατά συνέπεια, θα πρέπει να απαιτείται από τα κράτη μέλη να εξασφαλίζουν ότι το αυτό πρόσωπο ή πρόσωπα δεν δικαιούνται να ασκούν έλεγχο επί επιχείρησης παραγωγής ή προμήθειας και, ταυτοχρόνως, να ασκούν έλεγχο ή δικαιώματα σε διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή σε σύστημα μεταφοράς. Αντιστρόφως, θα πρέπει να αποκλείεται η δυνατότητα να ασκεί έλεγχο ή δικαιώματα σε επιχείρηση παραγωγής ή προμήθειας όποιος ελέγχει σύστημα μεταφοράς ή διαχειριστή συστήματος μεταφοράς. [...]

[...]

- (16) Η καθιέρωση διαχειριστών συστημάτων ή μεταφοράς ανεξάρτητων από συμφέροντα προμήθειας και παραγωγής θα πρέπει να παρέχει στις κάθετα ολοκληρωμένες επιχειρήσεις τη δυνατότητα να διατηρούν την ιδιοκτησία των πάγιων στοιχείων του δικτύου, διασφαλίζοντας παράλληλα τον αποτελεσματικό διαχωρισμό συμφερόντων, υπό τον όρο ότι ο ανεξάρτητος διαχειριστής συστήματος ή ο ανεξάρτητος διαχειριστής μεταφοράς ασκεί όλες τις δραστηριότητες του διαχειριστή συστήματος και ότι έχουν θεσπισθεί λεπτομερής κανονιστική ρύθμιση και εκτενείς μηχανισμοί ρυθμιστικού ελέγχου.
- (17) Επομένως, όταν στις 3 Σεπτεμβρίου 2009, επιχείρηση στην οποία ανήκει σύστημα μεταφοράς είναι μέρος κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης, θα πρέπει να παρέχεται στα κράτη μέλη η δυνατότητα να επιλέγουν μεταξύ του διαχωρισμού της ιδιοκτησίας και της καθιέρωσης διαχειριστών συστημάτων ή μεταφοράς ανεξάρτητων από συμφέροντα προμήθειας και παραγωγής.

[...]

- (19) Η πλήρης αποτελεσματικότητα της καθιέρωσης ανεξάρτητου διαχειριστή συστήματος ή ανεξάρτητου διαχειριστή μεταφοράς θα πρέπει να εξασφαλισθεί με ειδικούς πρόσθετους κανόνες. Οι κανόνες για τον ανεξάρτητο διαχειριστή μεταφοράς προσφέρουν κατάλληλο

ρυθμιστικό πλαίσιο που εγγυάται τον θεμιτό ανταγωνισμό, επαρκείς επενδύσεις, πρόσβαση των νεοεισερχομένων στην αγορά και ολοκλήρωση των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας. Ο αποτελεσματικός διαχωρισμός μέσω των διατάξεων για τον ανεξάρτητο διαχειριστή μεταφοράς βασίζεται σε έναν πυλώνα μέτρων οργάνωσης και διοίκησης των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς και σε έναν πυλώνα μέτρων για τις επενδύσεις, τη σύνδεση νέων εγκαταστάσεων παραγωγής με το δίκτυο και την ενοποίηση των αγορών μέσω της περιφερειακής συνεργασίας.
[...]

[...]

(44) [...] Η κατασκευή και η συντήρηση των απαιτούμενων υποδομών δικτύου, συμπεριλαμβανομένου του δυναμικού διασύνδεσης, θα πρέπει να συντελεί στο να υπάρχει σταθερός εφοδιασμός ηλεκτρικής ενέργειας. Η κατασκευή και η συντήρηση της απαραίτητης υποδομής δικτύου, συμπεριλαμβανομένου του δυναμικού διασύνδεσης και της αποκεντρωμένης παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, αποτελούν σημαντικά στοιχεία για έναν σταθερό εφοδιασμό με ηλεκτρική ενέργεια.»

4 Το άρθρο 1 της οδηγίας 2009/72, με τίτλο «Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής», προβλέπει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία θεσπίζει κοινούς κανόνες που αφορούν την παραγωγή, τη μεταφορά, τη διανομή και την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και την προστασία των καταναλωτών, με στόχο τη βελτίωση και την ολοκλήρωση ανταγωνιστικών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας στην [Ένωση]. Ορίζει τους κανόνες για την οργάνωση και λειτουργία του τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, την ανοικτή πρόσβαση στην αγορά, τα κριτήρια και τις διαδικασίες που ισχύουν για τις προσκλήσεις προς υποβολή προσφορών και τη χορήγηση αδειών καθώς και για την εκμετάλλευση των δικτύων. Θεσπίζει επίσης υποχρεώσεις καθολικής υπηρεσίας και δικαιώματα των καταναλωτών ηλεκτρικής ενέργειας και αποσαφηνίζει τις υποχρεώσεις του ανταγωνισμού.»

5 Κατά το άρθρο 2 της οδηγίας αυτής, το οποίο επιγράφεται «Ορισμοί»:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, εφαρμόζονται οι ακόλουθοι ορισμοί:

[...]

3. “μεταφορά”: η μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας μέσω διασυνδεδεμένου συστήματος υπερυψηλής και υψηλής τάσης με σκοπό την παροχή σε τελικούς πελάτες ή σε διανομείς, μη συμπεριλαμβανομένης όμως της προμήθειας·

4. “διαχειριστής συστήματος μεταφοράς”: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο είναι υπεύθυνο για τη λειτουργία, τη συντήρηση και, αν είναι αναγκαίο, την ανάπτυξη του συστήματος μεταφοράς σε μία δεδομένη περιοχή και, κατά περίπτωση, των διασυνδέσεων του με άλλα συστήματα, και για τη μακροπρόθεσμη ικανότητα του συστήματος να ανταποκρίνεται στην εύλογη ζήτηση μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας·

5. “διανομή”: η μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας μέσω συστημάτων διανομής υψηλής, μεσαίας και χαμηλής τάσης με σκοπό την παράδοσή της σε πελάτες, μη συμπεριλαμβανομένης όμως της προμήθειας·

6. “διαχειριστής συστήματος διανομής”: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο είναι υπεύθυνο για τη λειτουργία, τη συντήρηση και, αν είναι αναγκαίο, την ανάπτυξη του συστήματος διανομής σε μία δεδομένη περιοχή και, κατά περίπτωση, των διασυνδέσεων του με άλλα συστήματα, και για τη μακροπρόθεσμη ικανότητα του συστήματος να ανταποκρίνεται στην εύλογη ζήτηση διανομής ηλεκτρικής ενέργειας·

7. “πελάτης”: ο πελάτης χονδρικής ή ο τελικός πελάτης ηλεκτρικής ενέργειας·

8. “πελάτης χονδρικής”: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που αγοράζει ηλεκτρική ενέργεια με σκοπό τη μεταπώλησή της εντός ή εκτός του δικτύου όπου είναι εγκατεστημένο·

9. “τελικός πελάτης”: ο πελάτης που αγοράζει ηλεκτρική ενέργεια για δική του χρήση·

[...]

19. “προμήθεια”: η πώληση, συμπεριλαμβανομένης της μεταπώλησης, ηλεκτρικής ενέργειας σε πελάτες·

[...]».

6 Τα κεφάλαια IV και V της οδηγίας 2009/72, στα οποία περιλαμβάνονται τα άρθρα 9 έως 23, προβλέπουν τις διατάξεις που έχουν εφαρμογή στη διαχείριση συστημάτων μεταφοράς και στους ανεξάρτητους διαχειριστές μεταφοράς, αντιστοίχως, ενώ το κεφάλαιο VI της εν λόγω οδηγίας, στο οποίο περιλαμβάνονται τα άρθρα 24 έως 29, αφορά τη διαχείριση συστημάτων διανομής.

7 Το άρθρο 9 της οδηγίας 2009/72, με τίτλο «Διαχωρισμός συστημάτων μεταφοράς και διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς», το οποίο περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο IV σχετικά με τη διαχείριση συστημάτων μεταφοράς, προβλέπει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι από την 3η Μαρτίου 2012:

α) κάθε επιχείρηση που έχει στην ιδιοκτησία της σύστημα μεταφοράς ενεργεί ως διαχειριστής συστήματος μεταφοράς·

β) το ίδιο ή τα ίδια πρόσωπα δεν δικαιούνται:

- i) να ασκούν άμεσα ή έμμεσα έλεγχο επί επιχειρήσεως που εκτελεί οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας και να ασκούν άμεσα ή έμμεσα έλεγχο ή να ασκούν οποιοδήποτε δικαίωμα σε διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή σε σύστημα μεταφοράς, ούτε
- ii) να ασκούν άμεσα ή έμμεσα έλεγχο σε διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή σε σύστημα μεταφοράς και να ασκούν άμεσα ή έμμεσα έλεγχο ή να ασκούν οποιοδήποτε δικαίωμα σε επιχείρηση που εκτελεί οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας·

γ) το ίδιο ή τα ίδια πρόσωπα δεν δικαιούνται να διορίζουν μέλη του εποπτικού συμβουλίου, του διοικητικού συμβουλίου ή των οργάνων που εκπροσωπούν νόμιμα την επιχείρηση, σε διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή σε σύστημα μεταφοράς και να ασκούν άμεσα ή έμμεσα έλεγχο ή να ασκούν οποιοδήποτε δικαίωμα σε επιχείρηση που εκτελεί οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας· και

δ) το ίδιο πρόσωπο δεν δικαιούται να είναι μέλος του εποπτικού συμβουλίου, του διοικητικού συμβουλίου ή των οργάνων που εκπροσωπούν νόμιμα την επιχείρηση, τόσο σε επιχείρηση που ασκεί οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας όσο και σε διαχειριστή δικτύου μεταφοράς ή σε δίκτυο μεταφοράς.

[...]

8. Εφόσον στις 3 Σεπτεμβρίου 2009 το σύστημα μεταφοράς ανήκει σε κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση, ένα κράτος μέλος δύναται να αποφασίσει να μην εφαρμόσει την παράγραφο 1.

Στην περίπτωση αυτή, τα οικεία κράτη μέλη είτε:

- α) ορίζουν ανεξάρτητο διαχειριστή συστήματος σύμφωνα με το άρθρο 13, είτε
- β) συμμορφώνονται προς τις διατάξεις του κεφαλαίου V.

[...]»

- 8 Το άρθρο 17 της οδηγίας 2009/72, με τίτλο «Πάγια στοιχεία, εξοπλισμός, προσωπικό και ταυτότητα», το οποίο περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο V σχετικά με τον ανεξάρτητο διαχειριστή μεταφοράς, ορίζει τα εξής:

«1. Οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς εξοπλίζονται με όλους τους ανθρώπινους, τεχνικούς, υλικούς και οικονομικούς, πόρους που είναι απαραίτητοι για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας και την άσκηση της δραστηριότητας μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, ειδικότερα:

- α) τα πάγια στοιχεία που είναι απαραίτητα για την άσκηση της δραστηριότητας της μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένου του δικτύου μεταφοράς, είναι ιδιοκτησία του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς·

[...]».

- 9 Το άρθρο 24 της οδηγίας 2009/72, με τίτλο «Διορισμός διαχειριστών συστημάτων διανομής», το οποίο περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο VI σχετικά με τη διαχείριση συστήματος διανομής, προβλέπει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη ορίζουν, ή ζητούν από τις επιχειρήσεις που είναι ιδιοκτήτριες των συστημάτων διανομής ή υπεύθυνες για αυτά να ορίζουν, για χρονικό διάστημα καθοριζόμενο από τα κράτη μέλη για λόγους αποτελεσματικότητας και οικονομικής ισορροπίας, έναν ή περισσότερους διαχειριστές του συστήματος διανομής. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι διαχειριστές συστημάτων διανομής να ενεργούν σύμφωνα με τα άρθρα 25, 26 και 27.»

- 10 Στο ίδιο κεφάλαιο, το άρθρο 26 της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Διαχωρισμός των διαχειριστών συστημάτων διανομής», προβλέπει τα εξής:

«1. Όταν ο διαχειριστής συστήματος διανομής αποτελεί μέρος κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης, πρέπει να είναι ανεξάρτητος, τουλάχιστον από άποψη νομικής μορφής, οργάνωσης και λήψης αποφάσεων, από άλλες δραστηριότητες που δεν συνδέονται με τη διανομή. Οι κανόνες αυτοί δεν συνεπάγονται υποχρέωση διαχωρισμού του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των περιουσιακών στοιχείων του συστήματος διανομής από την κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση.

2. Επιπλέον των απαιτήσεων της παραγράφου 1, όταν ο διαχειριστής συστήματος διανομής αποτελεί μέρος κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης, πρέπει να είναι ανεξάρτητος, σε επίπεδο οργάνωσης και λήψης αποφάσεων, από τις άλλες δραστηριότητες που δεν συνδέονται με τη διανομή. Προς τούτο, εφαρμόζονται τα ακόλουθα ελάχιστα κριτήρια:

[...]

- γ) ο διαχειριστής του συστήματος διανομής πρέπει να διαθέτει ουσιαστικές εξουσίες λήψης αποφάσεων, ανεξάρτητα από την ολοκληρωμένη επιχείρηση ηλεκτρικής ενέργειας, όσον αφορά τους πόρους που είναι αναγκαίοι για τη λειτουργία, συντήρηση ή ανάπτυξη του δικτύου. Για την εκπλήρωση των καθηκόντων αυτών, ο διαχειριστής του συστήματος διανομής διαθέτει τους αναγκαίους ανθρώπινους, τεχνικούς, υλικούς και οικονομικούς πόρους. [...]»

- 11 Το άρθρο 32 της οδηγίας 2009/72, με τίτλο «Πρόσβαση τρίτων», το οποίο περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο VIII που επιγράφεται «Οργάνωση της πρόσβασης στο σύστημα», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν την εφαρμογή ενός συστήματος για την πρόσβαση τρίτων στα συστήματα μεταφοράς και διανομής με βάση δημοσιευμένα τιμολόγια, το οποίο ισχύει για όλους τους επιλέξιμους πελάτες και εφαρμόζεται αντικειμενικά και χωρίς διακρίσεις μεταξύ των χρηστών του συστήματος. [...]»

Το βουλγαρικό δίκαιο

- 12 Το άρθρο 86, παράγραφος 1, του Zakon za energetikata (νόμου περί ενέργειας) (DV αριθ. 107, 2003, στο εξής: ΖΕ) ορίζει τα εξής:

«Η μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας πραγματοποιείται από τον διαχειριστή του συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, ο οποίος διαθέτει άδεια για τη μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας [...]».

- 13 Κατά το άρθρο 88, παράγραφος 1, του ΖΕ:

«Η διανομή ηλεκτρικής ενέργειας και η εκμετάλλευση των συστημάτων διανομής ηλεκτρικής ενέργειας πραγματοποιούνται από τους διαχειριστές των συστημάτων διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, οι οποίοι είναι κύριοι των συστημάτων αυτών σε καθορισμένη περιοχή και διαθέτουν άδεια διανομής ηλεκτρικής ενέργειας στην αντίστοιχη περιοχή. [...]»

- 14 Το άρθρο 1 των συμπληρωματικών διατάξεων του ΖΕ (DV αριθ. 54, 2012) περιλαμβάνει τους ακόλουθους ορισμούς:

«20. “σύστημα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας”: το σύνολο των ηλεκτρικών γραμμών και ηλεκτρικών εγκαταστάσεων που προορίζονται για τη μεταφορά, τον μετασχηματισμό της ηλεκτρικής ενέργειας υψηλής τάσης σε ηλεκτρική ενέργεια μέσης τάσης και την ανακατανομή των ροών ηλεκτρικής ενέργειας·

[...]

22. “σύστημα διανομής ηλεκτρικής ενέργειας”: το σύνολο των ηλεκτρικών γραμμών και ηλεκτρικών εγκαταστάσεων υψηλής, μέσης και χαμηλής τάσης που χρησιμεύουν για τη διανομή ηλεκτρικής ενέργειας·

[...]

44. “μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας [...]”: η μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας [...] μέσω συστήματος μεταφοράς [...]·

[...]

49. “διανομή”: η μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας [...] μέσω συστημάτων διανομής».

- 15 Τα άρθρα 124 και 125 της Naredba n° 6 za prisaedynyavane na proizvoditeli i klienti na elektricheska energiya kam prenosnata ili kam razpredelitelnite elektricheski mrezhhi (κανονιστικής πράξεως αριθ. 6 σχετικά με τη σύνδεση παραγωγών ηλεκτρικής ενέργειας και πελατών με τα συστήματα μεταφοράς ή διανομής ηλεκτρικής ενέργειας), της 24ης Φεβρουαρίου 2014, προσδιορίζουν τα όρια της ιδιοκτησίας όσον αφορά τις εγκαταστάσεις του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς, αφενός, και τις εγκαταστάσεις του διαχειριστή συστήματος διανομής, αφετέρου.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 16 Η ER Yug είναι κάτοχος αποκλειστικής άδειας διανομής ηλεκτρικής ενέργειας που της χορήγησε στις 13 Αυγούστου 2014 η KEVR, βάσει της οποίας διασφαλίζει, μέσω δικτύου διανομής του οποίου είναι διαχειρίστρια, τη διανομή ηλεκτρικής ενέργειας στο έδαφος που ορίζεται στην εν λόγω άδεια, ήτοι στη νοτιοανατολική Βουλγαρία.
- 17 Στο έδαφος αυτό περιλαμβάνεται η περιοχή στην οποία βρίσκονται οι λιμενικοί τερματικοί σταθμοί «Μπουργκάς Δύση» και «Μπουργκάς Ανατολή 2», η δε BMF, ως παραχωρησιούχος, ασκεί τη διαχείριση των σταθμών αυτών και παρέχει συναφείς υπηρεσίες.
- 18 Οι εγκαταστάσεις της BMF που αφορούν τον λιμενικό τερματικό σταθμό «Μπουργκάς Ανατολή 2» είναι συνδεδεμένες με το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας μέσω γραμμής μέσης τάσης (20 kV), η οποία αποκαλείται «Novo pristanishte» («Νέος λιμένας») και είναι συνδεδεμένη με τον εξοπλισμό μέσης τάσης (επίσης 20 kV) του υποσταθμού μετασχηματισμού ηλεκτρικής ενέργειας «Ribari» («Αλιείς»). Η ηλεκτρική γραμμή «Novo pristanishte» ανήκει στο Δημόσιο, η δε BMF την έχει αναλάβει ως στοιχείο του ενεργητικού απαραίτητο για τη λειτουργία των παραχωρηθέντων λιμενικών τερματικών σταθμών. Ο ηλεκτρικός υποσταθμός «Ribari» ανήκει στον διαχειριστή του συστήματος μεταφοράς στη Βουλγαρία, στην εταιρία «Elektroenergien sistemem operator» EAD (στο εξής: ESO).
- 19 Η ηλεκτρική ενέργεια που μεταφέρεται μέσω του δικτύου μεταφοράς υψηλής τάσης που διαχειρίζεται η ESO μετασχηματίζεται στο επίπεδο των σημείων διασύνδεσης μεταξύ του συστήματος μεταφοράς και του συστήματος διανομής, στους μετασχηματιστές αριθ. 1 και 2, κατά τρόπο που να καθιστά δυνατή τη μεταγωγή της τάσης των 110 kV (υψηλή τάση) προς την τάση των 20 kV (μέση τάση), προκειμένου να μπορεί να χρησιμοποιηθεί στον εξοπλισμό μέσης τάσης (20 kV) του υποσταθμού «Ribari». Τα ανήκοντα στην ER Yug όργανα εμπορικής μέτρησης της ηλεκτρικής ενέργειας που διοχετεύεται μέσω του δικτύου μεταφοράς της ESO στο δίκτυο διανομής της ER Yug είναι εγκατεστημένα ακριβώς μετά τους μετασχηματιστές αριθ. 1 και 2 στο επίπεδο των συνδέσεων των κυψελών αριθ. 26 και 39 του εξοπλισμού μέσης τάσης (20 kV) του υποσταθμού «Ribari». Η ηλεκτρική γραμμή «Novo pristanishte» είναι συνδεδεμένη με τον εξοπλισμό αυτό στο επίπεδο της κυψέλης αριθ. 44. Η ηλεκτρική αυτή γραμμή χρησιμοποιείται για τη μεταφορά και την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας αποκλειστικά στην BMF.
- 20 Στις 30 Σεπτεμβρίου 2013, η ER Yug και η BMF συνήψαν σύμβαση υπηρεσιών δικτύου, βάσει της οποίας η πρώτη παρείχε στη δεύτερη πρόσβαση στο δίκτυο διανομής ηλεκτρικής ενέργειας και διασφάλιζε τη μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας στο δίκτυο αυτό, για την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας στις εγκαταστάσεις της BMF στην περιοχή του λιμένα του Μπουργκάς.
- 21 Θεωρώντας ότι είναι άμεσα συνδεδεμένη με το δίκτυο μεταφοράς, η BMF κατήγγειλε μονομερώς, στις 6 Οκτωβρίου 2016, τη συναφθείσα με την ER Yug σύμβαση και συνήψε με την ESO συμβάσεις με αντικείμενο την πρόσβαση στο δίκτυο μεταφοράς, την παροχή υπηρεσιών δικτύου και τη μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας για την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας στις προαναφερθείσες εγκαταστάσεις της BMF. Βάσει των συμβάσεων αυτών, η ESO εγκατέστησε τα δικά της όργανα εμπορικής μέτρησης της ηλεκτρικής ενέργειας που μεταφερόταν μέσω της ηλεκτρικής γραμμής «Novo pristanishte».
- 22 Παρά ταύτα, η ER Yug, θεωρώντας ότι οι εγκαταστάσεις αυτές εξακολουθούσαν να είναι συνδεδεμένες με το δίκτυο διανομής, συνέχισε να χρεώνει στην BMF τιμολόγια για την πρόσβαση στο δίκτυο διανομής και για τη μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας μέσω του δικτύου αυτού.
- 23 Η BMF προσέφυγε ενώπιον της KEVR, η οποία εκτίμησε, με την απόφαση αριθ. Zh-37 της 28ης Φεβρουαρίου 2017, ότι, μετά την παρέλευση της προθεσμίας προειδοποίησως για την καταγγελία της σύμβασης με την BMF, η ER Yug δεν δικαιούνταν πλέον να χρεώνει στην BMF τιμολόγια για την πρόσβαση στο δίκτυο διανομής ηλεκτρικής ενέργειας και τη μέσω αυτού μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας. Η KEVR έκρινε ότι οι επίμαχες εγκαταστάσεις της BMF ήταν άμεσα

συνδεδεμένες με το δίκτυο μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας της ESO και ότι, ως εκ τούτου, η BMF μπορούσε να έχει άμεση πρόσβαση στο δίκτυο αυτό. Συνεπώς, η KEVR διέταξε την ER Yug, αφενός, να παύσει να χρεώνει στην BMF τα τιμολόγια για την πρόσβαση στο δίκτυο διανομής καθώς και για τη μέσω αυτού μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας και, αφετέρου, να αναθεωρήσει τα τιμολόγια που εξέδωσε μετά την παρέλευση της προθεσμίας προειδοποίησης για την καταγγελία της σύμβασης που είχε συνάψει με την BMF.

- 24 Η ER Yug άσκησε προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Administrativen sad Sofia-grad (διοικητικού πρωτοδικείου Σόφιας, Βουλγαρία).
- 25 Στο πλαίσιο της δίκης που εκκρεμεί ενώπιον του ως άνω δικαστηρίου, η ER Yug ισχυρίζεται ότι η BMF, ενόσω είναι συνδεδεμένη με το δίκτυο διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, δεν μπορεί να καταγγείλει τη σύμβαση πρόσβασης στο δίκτυο και μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας μέσω του δικτύου αυτού. Στο πλαίσιο της όλης οικονομίας της οδηγίας 2009/72, το καθοριστικό στοιχείο για τη διάκριση μεταξύ συστήματος μεταφοράς και συστήματος διανομής ηλεκτρικής ενέργειας είναι το επίπεδο τάσης της μέσω αυτού διοχετευόμενης ηλεκτρικής ενέργειας, ήτοι, αφενός, υπερυψηλή και υψηλή τάση για το σύστημα μεταφοράς και, αφετέρου, υψηλή, μέση και χαμηλή τάση για το σύστημα διανομής. Ο ορισμός της μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας κατά το άρθρο 1, σημεία 20 και 44, των συμπληρωματικών διατάξεων του ΖΕ δεν είναι συμβατός με τον ορισμό που περιέχεται στο άρθρο 2, σημείο 3, της οδηγίας 2009/72, ο οποίος, βάσει του άμεσου αποτελέσματος της οδηγίας αυτής και βάσει της αρχής της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης, πρέπει να εφαρμόζεται άμεσα. Εξ αυτού συνάγεται ότι η παροχή υπηρεσιών δικτύου σε επίπεδο μέσης τάσης συνιστά δραστηριότητα διανομής ηλεκτρικής ενέργειας. Κατά την ER Yug, η διαχειρίστρια του δικτύου μεταφοράς, η ESO, δεν δικαιούται να συνδέει τους πελάτες της στον εξοπλισμό μέσης τάσης ούτε να παρέχει υπηρεσίες δικτύου μέσης τάσης, δεδομένου ότι οι δραστηριότητες αυτές εμπίπτουν στις υπηρεσίες διανομής ηλεκτρικής ενέργειας για τις οποίες η ER Yug διαθέτει αποκλειστική άδεια στην περιοχή στην οποία βρίσκονται οι επίμαχες εγκαταστάσεις της BMF.
- 26 Η BMF υποστηρίζει ότι οι εγκαταστάσεις της είναι άμεσα συνδεδεμένες με το δίκτυο μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας μέσω του υποσταθμού «Ribari», ο οποίος ανήκει στην ESO. Επομένως, εφόσον ούτε ο εν λόγω υποσταθμός ούτε η ηλεκτρική γραμμή «Novo pristanishte» που είναι συνδεδεμένη με αυτόν ανήκουν στην ER Yug, δεν αποτελούν στοιχεία του δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας. Ως εκ τούτου, η BMF εκτιμά ότι η άδεια της ER Yug δεν πληροί τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για την παροχή υπηρεσιών πρόσβασης και μεταφοράς μέσω του δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας ούτε, κατά συνέπεια, για την τιμολόγηση των εν λόγω υπηρεσιών. Εξάλλου, ο ΖΕ δεν περιλαμβάνει καμία διάταξη απαγορεύουσα στον πελάτη να συνδέεται άμεσα με το σύστημα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας.
- 27 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, στην υπό κρίση υπόθεση, πρέπει να διαπιστωθεί σε ποιο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας, μεταξύ του συστήματος διανομής και του συστήματος μεταφοράς, είναι συνδεδεμένες οι επίμαχες εγκαταστάσεις της BMF και, ως εκ τούτου, σε ποιόν διαχειριστή πρέπει αυτή να πληρώνει τα τιμολόγια για τις υπηρεσίες δικτύου. Πρέπει να καθοριστεί το κρίσιμο κριτήριο διακρίσεως μεταξύ των δραστηριοτήτων «μεταφοράς» και των δραστηριοτήτων «διανομής» ηλεκτρικής ενέργειας καθώς και μεταξύ των εννοιών του «συστήματος μεταφοράς» και του «συστήματος διανομής». Συγκεκριμένα, αν θεωρηθεί ότι το επίπεδο τάσης είναι το μοναδικό κριτήριο για την ως άνω διάκριση, τότε, δεδομένου ότι η ηλεκτρική γραμμή «Novo pristanishte» είναι συνδεδεμένη με τον εξοπλισμό μέσης τάσης του υποσταθμού «Ribari», η BMF θα πρέπει να πληρώνει τα τιμολόγια για τις υπηρεσίες δικτύου στην ER Yug, η οποία θα έχει αποκλειστικό δικαίωμα παροχής υπηρεσιών δικτύου σε όλους τους πελάτες που είναι συνδεδεμένοι στο επίπεδο μέσης τάσης στην καλυπτόμενη από την άδειά της περιοχή, ανεξαρτήτως του αν οι σχετικές εγκαταστάσεις ανήκουν στην ER Yug.

28 Το αιτούν δικαστήριο κρίνει, όπως και η πλειονότητα των βουλγαρικών δικαστηρίων, ότι από το άρθρο 88, παράγραφος 1, του ΖΕ, τα άρθρα 124 και 125 της κανονιστικής πράξεως αριθ. 6 σχετικά με τη σύνδεση παραγωγών ηλεκτρικής ενέργειας και πελατών με τα συστήματα μεταφοράς ή διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και από την ίδια τη χορηγηθείσα στην ER Yug άδεια προκύπτει ότι ο εθνικός νομοθέτης χρησιμοποίησε ως κριτήριο διακρίσεως μεταξύ του συστήματος μεταφοράς και του συστήματος διανομής το κατά πόσον η κυριότητα των ηλεκτρικών εγκαταστάσεων ανήκει στον διαχειριστή του συστήματος μεταφοράς ή στον διαχειριστή του συστήματος διανομής. Όσον αφορά το επίπεδο τάσης, η θέση του εθνικού νομοθέτη δεν είναι εξίσου σαφής. Εντούτοις, από τους ορισμούς του άρθρου 2, σημεία 3 και 5, της οδηγίας 2009/72 φαίνεται να προκύπτει ότι, για τον νομοθέτη της Ένωσης, το μόνο κριτήριο που ασκεί επιρροή είναι αυτό του επιπέδου τάσης της μεταφερόμενης ηλεκτρικής ενέργειας, όπως επιβεβαίωσε το Δικαστήριο με τη σκέψη 48 της αποφάσεως της 22ας Μαΐου 2008, citiworks (C-439/06, EU:C:2008:298).

29 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Administrativen sad Sofia – grad (διοικητικό πρωτοδικείο Σόφιας) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Έχουν οι διατάξεις του άρθρου 2, σημεία 3 και 5, της οδηγίας 2009/72 την έννοια ότι το μοναδικό κριτήριο για την οριοθέτηση μεταξύ του δικτύου διανομής και του δικτύου μεταφοράς, και, κατ' επέκταση, μεταξύ των δραστηριοτήτων “διανομής” και “μεταφοράς” ηλεκτρικής ενέργειας, είναι το επίπεδο της τάσης, και ότι δεν επιτρέπεται στα κράτη μέλη, παρά την ελευθερία τους να κατευθύνουν τους χρήστες δικτύου προς το ένα ή το άλλο είδος δικτύου (δίκτυο μεταφοράς ή δίκτυο διανομής), να εισαγάγουν ως πρόσθετο κριτήριο οριοθέτησεως για τις δραστηριότητες μεταφοράς και διανομής την κυριότητα των πάγιων στοιχείων που χρησιμοποιούνται για την άσκηση των δραστηριοτήτων αυτών;
- 2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα: πρέπει οι πελάτες ηλεκτρικής ενέργειας που είναι συνδεδεμένοι με το δίκτυο μέσης τάσης να θεωρούνται πάντοτε πελάτες του διαχειριστή του δικτύου διανομής που διαθέτει άδεια για την αντίστοιχη περιοχή, και μάλιστα ανεξαρτήτως της κυριότητας του εξοπλισμού με τον οποίο είναι άμεσα συνδεδεμένες οι ηλεκτρικές εγκαταστάσεις των πελατών αυτών και ανεξαρτήτως των συμβάσεων που έχουν συνάψει οι πελάτες απευθείας με τον διαχειριστή του συστήματος μεταφοράς;
- 3) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα: είναι επιτρεπτές, κατά την έννοια και τον σκοπό της οδηγίας 2009/72, εθνικές ρυθμίσεις όπως αυτή του άρθρου 1, σημείο 44, σε συνδυασμό με το σημείο 20, των συμπληρωματικών διατάξεων του [ΖΕ], βάσει των οποίων η “μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας” είναι η μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας μέσω συστήματος μεταφοράς και το “σύστημα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας” είναι “το σύνολο των ηλεκτρικών γραμμών και ηλεκτρικών εγκαταστάσεων που προορίζονται για τη μεταφορά, τον μετασχηματισμό της ηλεκτρικής ενέργειας υψηλής τάσης σε ηλεκτρική ενέργεια μέσης τάσης και την ανακατανομή των ροών ηλεκτρικής ενέργειας”; Είναι επιτρεπτές, υπό τις ίδιες προϋποθέσεις, εθνικές διατάξεις όπως αυτή του άρθρου 88, παράγραφος 1, του ΖΕ, κατά την οποία “[η] διανομή ηλεκτρικής ενέργειας και η εκμετάλλευση των συστημάτων διανομής ηλεκτρικής ενέργειας πραγματοποιούνται από τους διαχειριστές των συστημάτων διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, οι οποίοι είναι κύριοι των συστημάτων αυτών σε καθορισμένη περιοχή και διαθέτουν άδεια διανομής ηλεκτρικής ενέργειας στην αντίστοιχη περιοχή”;

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του παραδεκτού

- 30 Η ΒΜF ισχυρίζεται ότι τα υποβληθέντα ερωτήματα δεν ασκούν επιρροή στην επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης και, ως εκ τούτου, είναι अपαράδεκτα. Η εν λόγω διαφορά αφορά αποκλειστικώς το δικαίωμα ενός χρήστη να καταγγείλει τη σύμβαση συνδέσεως με δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας την οποία συνήψε μη προσηκόντως με μια εταιρία, την ER Yug, η οποία δεν είναι ιδιοκτήτρια του δικτύου παροχής ηλεκτρικής ενέργειας ούτε υπεύθυνη για τη διαχείριση και τη λειτουργία των εγκαταστάσεων του ως άνω δικτύου. Στο πλαίσιο αυτό, το κύριο ζήτημα είναι κατά πόσον ο χρήστης έχει δικαίωμα σύνδεσης με εγκατάσταση ανήκουσα σε ανεξάρτητο διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Παρά ταύτα, το αιτούν δικαστήριο υποβάλλει ερωτήματα αλυσιτελή, τα οποία αφορούν τις έννοιες της «μεταφοράς» και της «διανομής» ηλεκτρικής ενέργειας. Εξάλλου, η ερμηνεία των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης που έχουν εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση δεν εγείρει καμία αμφιβολία και, επιπλέον, οι εν λόγω διατάξεις έχουν μεταφερθεί στο βουλγαρικό δίκαιο.
- 31 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, στο πλαίσιο της συνεργασίας μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων την οποία προβλέπει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, εναπόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο που έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη της δικαστικής αποφάσεως που πρόκειται να εκδώσει να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της υποθέσεως, τόσο την αναγκαιότητα μιας προδικαστικής αποφάσεως για την έκδοση της δίκης του αποφάσεως όσο και τη λυσιτέλεια των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο. Συνεπώς, εφόσον τα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο οφείλει, κατ' αρχήν, να απαντήσει (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2017, *Balgarska energiyana borsa*, C-347/16, EU:C:2017:816, σκέψη 30).
- 32 Το τεκμήριο λυσιτέλειας που ισχύει όσον αφορά τα προδικαστικά ερωτήματα που υποβάλλουν τα εθνικά δικαστήρια μπορεί να ανατραπεί μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, οσάκις είναι πρόδηλον ότι η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης ή οσάκις το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως, ή ακόμα οσάκις το Δικαστήριο δεν έχει στη διάθεσή του τα πραγματικά ή νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του υποβάλλονται. Πράγματι, σκοπός της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως δεν είναι η διατύπωση συμβουλευτικών γνώμων επί γενικών ή υποθετικών ζητημάτων, αλλά η ικανοποίηση της ανάγκης αποτελεσματικής επιλύσεως μιας ένδικης διαφοράς αφορώσας το δίκαιο της Ένωσης (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2017, *Balgarska energiyana borsa*, C-347/16, EU:C:2017:816, σκέψη 31).
- 33 Εν προκειμένω, επισημαίνεται ότι τα υποβληθέντα από το αιτούν δικαστήριο ερωτήματα, τα οποία ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του διαχειριστή συστήματος διανομής ηλεκτρικής ενέργειας και χρήστη ο οποίος προβάλλει ότι είναι άμεσα συνδεδεμένος στο σύστημα μεταφοράς για την πρόσβαση στην ηλεκτρική ενέργεια μέσης τάσης, αφορούν, μεταξύ άλλων, την ερμηνεία των εννοιών της «διανομής» και της «μεταφοράς» ηλεκτρικής ενέργειας, που αναφέρονται στο άρθρο 2, σημεία 3 και 5, της οδηγίας 2009/72, για να καθοριστεί, αφενός, αν εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία ορίζει τις έννοιες των συστημάτων μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, συνάδει προς τις διατάξεις αυτές, και, αφετέρου, σε ποιο από τα ως άνω συστήματα πρέπει, υπό τις συνθήκες της υποθέσεως της κύριας δίκης, να θεωρείται συνδεδεμένος ο χρήστης αυτός και, συνεπώς, σε ποιόν από τους εν λόγω διαχειριστές πρέπει να καταβάλει τέλη για την πρόσβαση στην παρεχόμενη ηλεκτρική ενέργεια και τη μεταφορά της ενέργειας αυτής.
- 34 Υπό τις συνθήκες αυτές, τα προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία αφορούν την ερμηνεία των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης στο πλαίσιο εκκρεμούς διαφοράς ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, δεν είναι προδήλως αλυσιτελή.

- 35 Δεν ασκεί, συναφώς, επιρροή το γεγονός ότι η ερμηνεία των διατάξεων αυτών δεν εγείρει καμία αμφιβολία ούτε το ότι οι εν λόγω διατάξεις έχουν τεθεί σε εφαρμογή στο εθνικό δίκαιο, δεδομένου ότι οι εκτιμήσεις αυτές αφορούν την ουσία των απαντήσεων που πρέπει να δοθούν στα υποβληθέντα ερωτήματα και δεν αφορούν το παραδεκτό τους.
- 36 Ως εκ τούτου, πρέπει να κριθεί ότι τα ερωτήματα αυτά είναι παραδεκτά.

Επί του πρώτου και του τρίτου ερωτήματος

- 37 Με το πρώτο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, τα οποία πρέπει να συνεξετασθούν, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 2, σημεία 3 και 5, της οδηγίας 2009/72 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία, αφενός, ορίζει τις έννοιες του συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας και του συστήματος διανομής ηλεκτρικής ενέργειας στηριζόμενη όχι μόνο στο κριτήριο του επιπέδου της ηλεκτρικής τάσης, αλλά και σε αυτό της κυριότητας των πάγιων στοιχείων που χρησιμοποιούνται για την άσκηση των δραστηριοτήτων μεταφοράς και διανομής, αντιστοίχως, και, αφετέρου, προβλέπει ότι ο μετασχηματισμός της ηλεκτρικής ενέργειας, ώστε να καθίσταται δυνατή η μεταγωγή από την υψηλή στη μέση τάση, εμπίπτει στη δραστηριότητα συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας.
- 38 Υπενθυμίζεται ότι αντικείμενο της οδηγίας 2009/72 είναι, όπως προκύπτει από το άρθρο 1, η θέσπιση κοινών κανόνων που αφορούν, μεταξύ άλλων, τη μεταφορά και τη διανομή ηλεκτρικής ενέργειας με στόχο τη βελτίωση και την ολοκλήρωση ανταγωνιστικών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας στην Ένωση.
- 39 Όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 3, η οδηγία 2009/72 αποσκοπεί, συγκεκριμένα, στη δημιουργία μιας πλήρως ανοικτής αγοράς, η οποία να παρέχει σε όλους τους καταναλωτές τη δυνατότητα να επιλέγουν ελεύθερα τους προμηθευτές τους και να δίνει σε όλους τους προμηθευτές την ελευθερία να προμηθεύουν τους πελάτες τους, προκειμένου να επιτευχθεί η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας (απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 2018, Solvay Chimica Italia κ.λπ., C-262/17, C-263/17 και C-273/17, EU:C:2018:961, σκέψεις 36 και 55).
- 40 Στο πλαίσιο αυτό, η πρόσβαση στα συστήματα διανομής και μεταφοράς της ηλεκτρικής ενέργειας χωρίς διακρίσεις, με διαφανή τρόπο και σε λογικές τιμές είναι αναγκαία για την εύρυθμη λειτουργία του ανταγωνισμού και έχει πρωταρχική σημασία (βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις της 22ας Μαΐου 2008, citiworks, C-439/06, EU:C:2008:298, σκέψη 40, καθώς και της 9ης Οκτωβρίου 2008, Sabatauskas κ.λπ., C-239/07, EU:C:2008:551, σκέψη 31).
- 41 Ειδικότερα, η ελεύθερη πρόσβαση τρίτων στα συστήματα διανομής και μεταφοράς, την οποία καθιερώνει το άρθρο 32, παράγραφος 1, πρώτη και δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2009/72, αποτελεί, όπως έχει κρίνει επανειλημμένως το Δικαστήριο, ένα από τα ουσιώδη μέτρα που τα κράτη μέλη οφείλουν να εφαρμόζουν προκειμένου να ολοκληρωθεί η εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας (απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 2018, Solvay Chimica Italia κ.λπ., C-262/17, C-263/17 και C-273/17, EU:C:2018:961, σκέψη 54 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 42 Για την επίτευξη των σκοπών αυτών, η οδηγία 2009/72 επιβάλλει, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 9, αποτελεσματικό νομικό και λειτουργικό διαχωρισμό των δικτύων από τις δραστηριότητες παραγωγής και προμήθειας, προς αποφυγή διακρίσεων όχι μόνον στην εκμετάλλευση των δικτύων αλλά και στην παροχή κινήτρων στις κάθετα ολοκληρωμένες επιχειρήσεις για την πραγματοποίηση των ενδεδειγμένων επενδύσεων στα δίκτυά τους.
- 43 Οι έννοιες του συστήματος διανομής και του συστήματος μεταφοράς δεν ορίζονται αυτές καθαυτές στην οδηγία 2009/72. Αντιθέτως, το άρθρο 2, σημείο 3, της οδηγίας αυτής ορίζει ως «μεταφορά» τη μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας μέσω διασυνδεδεμένου συστήματος υπερυψηλής και υψηλής τάσης με σκοπό την παροχή σε τελικούς πελάτες ή σε διανομείς, μη συμπεριλαμβανομένης όμως της ίδιας της

«προμήθειας». Το άρθρο 2, σημείο 5, της εν λόγω οδηγίας ορίζει ως «διανομή» τη μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας μέσω συστημάτων διανομής υψηλής, μεσαίας και χαμηλής τάσης με σκοπό την παράδοσή της σε πελάτες, μη συμπεριλαμβανομένης όμως της ίδιας της «προμήθειας». Ως «προμήθεια» πρέπει δε να νοείται, κατά το άρθρο 2, σημείο 19, της εν λόγω οδηγίας, η πώληση ηλεκτρικής ενέργειας σε πελάτες (βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις της 22ας Μαΐου 2008, citiworks, C-439/06, EU:C:2008:298, σκέψη 45· πρβλ., επίσης, απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 2018, Solvay Chimica Italia κ.λπ., C-262/17, C-263/17 και C-273/17, EU:C:2018:961, σκέψη 28).

- 44 Δεδομένου ότι οι ορισμοί αυτοί δεν παραπέμπουν ρητώς στο δίκαιο των κρατών μελών, από τις επιταγές τόσο της ενιαίας εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης όσο και της αρχής της ισότητας προκύπτει ότι το γράμμα τους πρέπει να ερμηνεύεται, σε ολόκληρη την Ένωση, κατά τρόπο αυτοτελή και ομοιόμορφο (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 11ης Απριλίου 2019, Tarola, C-483/17, EU:C:2019:309, σκέψη 36).
- 45 Εν προκειμένω, από τους εν λόγω ορισμούς προκύπτει σαφώς, αφενός, ότι το σύστημα μεταφοράς είναι διασυνδεδεμένο σύστημα που χρησιμεύει για τη διοχέτευση ηλεκτρικής ενέργειας υπερυψηλής και υψηλής τάσης, η οποία προορίζεται να πωληθεί σε τελικούς πελάτες ή σε διανομείς, και, αφετέρου, ότι το σύστημα διανομής είναι σύστημα που χρησιμεύει για τη διοχέτευση ηλεκτρικής ενέργειας υψηλής, μέσης και χαμηλής τάσης, η οποία προορίζεται να πωληθεί σε πελάτες χονδρικής ή σε τελικούς πελάτες (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 22ας Μαΐου 2008, citiworks, C-439/06, EU:C:2008:298, σκέψη 46, καθώς και απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 2018, Solvay Chimica Italia κ.λπ., C-262/17, C-263/17 και C-273/17, EU:C:2018:961, σκέψη 29).
- 46 Εξ αυτών συνάγεται, κατά πρώτον, ότι, όσον αφορά τη φύση των συστημάτων μεταφοράς και διανομής, κατά την οδηγία 2009/72, και την ποσότητα της μεταφερόμενης μέσω των συστημάτων αυτών ηλεκτρικής ενέργειας, μόνον η τάση της διοχετευόμενης ηλεκτρικής ενέργειας αποτελεί το κρίσιμο κριτήριο διακρίσεως προκειμένου να καθοριστεί αν ένα σύστημα συνιστά σύστημα διανομής ή σύστημα μεταφοράς κατά την έννοια της ως άνω οδηγίας (βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις της 22ας Μαΐου 2008, citiworks, C-439/06, EU:C:2008:298, σκέψη 48, και της 28ης Νοεμβρίου 2018, Solvay Chimica Italia κ.λπ., C-262/17, C-263/17 και C-273/17, EU:C:2018:961, σκέψη 30).
- 47 Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι ούτε η ημερομηνία δημιουργίας ενός τέτοιου συστήματος ούτε το γεγονός ότι το σύστημα προορίζεται για ιδιοκατανάλωση και τελεί υπό τη διαχείριση ιδιωτικού φορέα, σύστημα με το οποίο έχει συνδεθεί περιορισμένος αριθμός μονάδων παραγωγής και κατανάλωσης, ούτε το μέγεθος του συστήματος ή η ηλεκτρική ενέργεια που αυτό καταναλώνει, αποτελούν συναφώς κρίσιμα κριτήρια, δεδομένου ότι ο νομοθέτης της Ένωσης δεν θέλησε να αποκλείσει ορισμένα συστήματα διανομής ή μεταφοράς από το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας βάσει των κριτηρίων αυτών (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 22ας Μαΐου 2008, citiworks, C-439/06, EU:C:2008:298, σκέψη 49· πρβλ., επίσης, απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 2018, Solvay Chimica Italia κ.λπ., C-262/17, C-263/17 και C-273/17, EU:C:2018:961, σκέψεις 31 και 35).
- 48 Κατά δεύτερον, από τους ορισμούς που περιλαμβάνονται στο άρθρο 2, σημεία 3 και 5, της οδηγίας 2009/72 προκύπτει ότι, όσον αφορά τον σκοπό των συστημάτων μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας κατά την έννοια της οδηγίας αυτής, το κρίσιμο κριτήριο διακρίσεως έγκειται, όπως παρατήρησε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 51 και 53 των προτάσεών του, στην κατηγορία των πελατών για τους οποίους προορίζεται η διοχετευόμενη ηλεκτρική ενέργεια, δεδομένου ότι ένα σύστημα μεταφοράς χρησιμοποιείται για την πώληση ηλεκτρικής ενέργειας σε τελικούς πελάτες ή σε διανομείς, ενώ ένα σύστημα διανομής προορίζεται για την πώληση ηλεκτρικής ενέργειας σε πελάτες χονδρικής ή σε τελικούς πελάτες.
- 49 Επομένως, τα συστήματα τα οποία επιτελούν τη λειτουργία διοχέτευσης ηλεκτρικής ενέργειας, αφενός, υπερυψηλής και υψηλής τάσης με σκοπό την πώληση σε τελικούς πελάτες ή σε διανομείς και, αφετέρου, υψηλής, μέσης και χαμηλής τάσης με σκοπό την πώληση σε πελάτες χονδρικής ή σε

τελικούς πελάτες, πρέπει να θεωρούνται, αντιστοίχως, συστήματα μεταφοράς και συστήματα διανομής που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2009/72 (πρβλ. απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 2018, Solvay Chimica Italia κ.λπ., C-262/17, C-263/17 και C-273/17, EU:C:2018:961, σκέψη 37).

- 50 Ασφαλώς, η οδηγία 2009/72, δεδομένου ότι αποσκοπεί στην προοδευτική δημιουργία μιας πλήρως λειτουργικής εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, δεν προβαίνει σε πλήρη εναρμόνιση των κανόνων που αφορούν, μεταξύ άλλων, τη μεταφορά και τη διανομή της ηλεκτρικής ενέργειας (πρβλ. αποφάσεις της 1ης Ιουλίου 2014, Ålands Vindkraft, C-573/12, EU:C:2014:2037, σκέψη 86, και της 6ης Δεκεμβρίου 2018, FENS, C-305/17, EU:C:2018:986, σκέψεις 23 έως 25).
- 51 Εξάλλου, το άρθρο 2, σημεία 3 και 5, της οδηγίας 2009/72, μολονότι θέτει τα κριτήρια για τη διάκριση μεταξύ των εννοιών του συστήματος μεταφοράς και του συστήματος διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, αφήνει εντούτοις στα κράτη μέλη, όπως προκύπτει, μεταξύ άλλων, από την αλληλεπικάλυψη των ορισμών που περιλαμβάνονται στα σημεία αυτά όσον αφορά την υψηλή τάση και τους οικείους πελάτες, ορισμένο περιθώριο χειρισμών ως προς την εφαρμογή των ως άνω κριτηρίων.
- 52 Επομένως, ελλείψει σχετικής διατάξεως στην οδηγία αυτή, τα κράτη μέλη, εφόσον τηρούν τη διάκριση που γίνεται στο εν λόγω άρθρο 2, σημεία 3 και 5, μεταξύ υπερυψηλής, υψηλής, μέσης και χαμηλής τάσης εξακολουθούν να είναι αρμόδια, όπως παρατήρησε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 64 των προτάσεών του, για τον καθορισμό συγκεκριμένων ορίων που να καθιστούν δυνατή τη διάκριση των διαφόρων αυτών επιπέδων τάσης.
- 53 Ομοίως, καθόσον, όπως προκύπτει από το άρθρο 2, σημεία 4 και 6, της οδηγίας 2009/72, τόσο ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς όσο και ο διαχειριστής συστήματος διανομής μπορούν να είναι υπεύθυνοι για τις αντίστοιχες διασυνδέσεις μεταξύ των συστημάτων, τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να καθορίζουν, τηρώντας τους ορισμούς που περιλαμβάνονται στα σημεία 3 και 5 του άρθρου αυτού, αν τα σημεία διασύνδεσης ανήκουν στο σύστημα μεταφοράς ή στο σύστημα διανομής.
- 54 Συνεπώς, εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία προβλέπει ότι ο μετασχηματισμός, σε ηλεκτρικό υποσταθμό, της τάσης της ηλεκτρικής ενέργειας, ώστε να καθίσταται δυνατή η μεταγωγή από την υψηλή στη μέση τάση, εμπίπτει στη δραστηριότητα του συστήματος μεταφοράς, δεν υπερβαίνει το περιθώριο χειρισμών που διαθέτουν τα κράτη μέλη για την εφαρμογή του άρθρου 2, σημεία 3 και 5, της οδηγίας 2009/72, δεδομένου ότι η επιλογή αυτή, την οποία έχει προβλέψει ο νομοθέτης της Ένωσης, πραγματοποιείται σε συνάρτηση με το επίπεδο της τάσης.
- 55 Αντιθέτως, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να προσθέσουν επιπλέον κριτήρια διακρίσεως πέραν των σχετικών με το επίπεδο της τάσης και την κατηγορία πελατών στους οποίους διοχετεύεται η ηλεκτρική ενέργεια προκειμένου να ορίσουν τις έννοιες των συστημάτων διανομής και μεταφοράς, ειδάλλως θα έθιγαν την αυτοτελή και ομοιόμορφη ερμηνεία του άρθρου 2, σημεία 3 και 5, της οδηγίας 2009/72.
- 56 Πράγματι, όπως τόνισε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 60 και 61 των προτάσεών του, ακόμη και αν η οδηγία 2009/72 δεν προβαίνει σε πλήρη εναρμόνιση των τομέων που διέπει, οι έννοιες του συστήματος μεταφοράς και του συστήματος διανομής, κατά την οδηγία αυτή, είναι βασικές για την όλη οικονομία της οδηγίας, δεδομένου ότι, προκειμένου να επιτευχθεί η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, η εν λόγω οδηγία, όπως προκύπτει από τις διατάξεις που περιλαμβάνονται στα κεφάλαια IV έως VI, και όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 42 της παρούσας αποφάσεως, αφενός, επιβάλλει τον αποτελεσματικό νομικό και λειτουργικό διαχωρισμό των συστημάτων αυτών και, αφετέρου, υπάγει σε διαφορετικούς κανόνες τα συστήματα αυτά και τους διαχειριστές τους.
- 57 Υπό τις συνθήκες αυτές, τα κράτη μέλη υποχρεούνται, προκειμένου να διασφαλίσουν ομοιόμορφη εφαρμογή της οδηγίας 2009/72 δυνάμενη να επιτύχει τη δημιουργία της επιδιωκόμενης με την οδηγία ανταγωνιστικής αγοράς, να ορίσουν τις έννοιες των συστημάτων διανομής και μεταφοράς ηλεκτρικής

ενέργειας κατά την οδηγία αυτή, λαμβάνοντας αποκλειστικώς υπόψη τα μόνα δύο κριτήρια που προβλέπονται στα σημεία 3 και 5 του άρθρου 2 της ως άνω οδηγίας, τα οποία αφορούν το επίπεδο της τάσης και την κατηγορία πελατών στους οποίους διοχετεύεται η ηλεκτρική ενέργεια, αντιστοίχως.

- 58 Επομένως, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να διακρίνουν τις έννοιες των συστημάτων διανομής και μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας κατά την οδηγία 2009/72 στηριζόμενα σε ένα πρόσθετο κριτήριο σε σχέση με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 2, σημεία 3 και 5, της οδηγίας αυτής.
- 59 Κατά συνέπεια, επισημαίνεται ότι οι διατάξεις αυτές αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία δέχεται ως κριτήριο διακρίσεως μεταξύ του συστήματος μεταφοράς και του συστήματος διανομής, εκτός από το κριτήριο του επιπέδου της ηλεκτρικής τάσης, το κριτήριο της κυριότητας των σχετικών ηλεκτρικών εγκαταστάσεων.
- 60 Εξάλλου, όσον αφορά την περίπτωση που επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο, κατά την οποία τέτοιο κριτήριο διακρίσεως απορρέει, μεταξύ άλλων, από την ερμηνεία που δίδεται στη ρύθμιση αυτή από την πλειονότητα των εθνικών δικαστηρίων, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η υποχρέωση την οποία υπέχουν τα κράτη μέλη από μια οδηγία προς επίτευξη του προβλεπόμενου από αυτήν αποτελέσματος και το καθήκον τους, βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, να λάβουν όλα τα γενικά ή ειδικά μέτρα που είναι κατάλληλα να διασφαλίσουν την εκπλήρωση της ως άνω υποχρεώσεως επιβάλλεται σε όλες τις αρχές των κρατών μελών, περιλαμβανομένων και των δικαιοδοτικών αρχών, εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων τους (απόφαση της 14ης Μαΐου 2019, CCOO, C-55/18, EU:C:2019:402, σκέψη 68 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 61 Συνεπώς, κατά την εφαρμογή του εθνικού δικαίου, τα εθνικά δικαστήρια τα οποία καλούνται να το ερμηνεύσουν οφείλουν να λάβουν υπόψη όλους τους κανόνες του και να εφαρμόσουν τις αναγνωριζόμενες από αυτό μεθόδους ερμηνείας προκειμένου να το ερμηνεύσουν, στο μέτρο του δυνατού, σύμφωνα με το γράμμα και με τον σκοπό της επίμαχης οδηγίας ώστε να επιτευχθεί το αποτέλεσμα που η ίδια ορίζει και να συμμορφωθούν έτσι με το άρθρο 288, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ (απόφαση της 14ης Μαΐου 2019, CCOO, C-55/18, EU:C:2019:402, σκέψη 69 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 62 Η απαίτηση περί σύμφωνης προς το δίκαιο της Ένωσης ερμηνείας περιλαμβάνει και την υποχρέωση των εθνικών δικαστηρίων να τροποποιούν, αν παρίσταται ανάγκη, την πάγια νομολογία τους σε περίπτωση που αυτή στηρίζεται σε ερμηνεία του εσωτερικού δικαίου η οποία δεν συμβιβάζεται με τους σκοπούς της εκάστοτε οδηγίας (απόφαση της 14ης Μαΐου 2019, CCOO, C-55/18, EU:C:2019:402, σκέψη 70 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 63 Επισημαίνεται επίσης ότι, εφόσον ένα κράτος μέλος, όπως η Δημοκρατία της Βουλγαρίας, αποφάσισε, για τον διαχωρισμό μεταξύ της διαχείρισεως του συστήματος μεταφοράς της ηλεκτρικής ενέργειας και των δραστηριοτήτων παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας, να κάνει χρήση της επιλογής την οποία προβλέπει το άρθρο 9, παράγραφος 8, στοιχείο β', της οδηγίας 2009/72, βάσει της οποίας μπορεί να μην εφαρμόσει τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, σχετικά με τον ιδιοκτησιακό διαχωρισμό, για να ορίσει ανεξάρτητο διαχειριστή του συστήματος μεταφοράς, η επιλογή αυτή συνεπάγεται ότι το κράτος μέλος υποχρεούται να συμμορφωθεί προς τις απαιτήσεις που προβλέπονται στο κεφάλαιο V της εν λόγω οδηγίας, στο οποίο περιλαμβάνεται το άρθρο 17, παράγραφος 1, στοιχείο α' (πρβλ. απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2017, Balgarska energiyana borsa, C-347/16, EU:C:2017:816, σκέψεις 32, 33 και 41).
- 64 Η τελευταία αυτή διάταξη απαιτεί όμως ρητώς οι ανεξάρτητοι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς να είναι κύριοι των πάγιων στοιχείων που είναι απαραίτητα για την άσκηση της δραστηριότητας της μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, ειδικότερα του συστήματος μεταφοράς, και τούτο μάλιστα, μεταξύ άλλων, προς διασφάλιση, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 16, 17 και 19 της οδηγίας

2009/72, πλήρους και αποτελεσματικής ανεξαρτησίας των εν λόγω διαχειριστών σε σχέση με τις δραστηριότητες προμήθειας και παραγωγής (πρβλ. απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2017, *Balgarska energiyana borsa*, C-347/16, EU:C:2017:816, σκέψη 34).

- 65 Αντιθέτως, οι διατάξεις της οδηγίας 2009/72 που έχουν εφαρμογή στους διαχειριστές συστήματος διανομής, οι οποίες περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο VI που περιέχει τα άρθρα 24 έως 29, δεν επιβάλλουν τέτοια απαίτηση όσον αφορά τους διαχειριστές συστήματος διανομής.
- 66 Πράγματι, το άρθρο 26 της οδηγίας 2009/72, περί του διαχωρισμού των διαχειριστών συστημάτων διανομής, απλώς προβλέπει, αφενός, στην παράγραφο 1, ότι, όταν ο διαχειριστής συστήματος διανομής αποτελεί μέρος κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης, πρέπει να είναι ανεξάρτητος, τουλάχιστον από άποψη νομικής μορφής, οργάνωσης και λήψης αποφάσεων, από άλλες δραστηριότητες που δεν συνδέονται με τη διανομή, χωρίς ωστόσο να υποχρεούται να διαχωρίσει το ιδιοκτησιακό καθεστώς των περιουσιακών του στοιχείων από την επιχείρηση αυτή.
- 67 Αφετέρου, κατά την παράγραφο 2, στοιχείο γ', του άρθρου αυτού, ο διαχειριστής του συστήματος διανομής πρέπει τουλάχιστον «να διαθέτει ουσιαστικές εξουσίες λήψης αποφάσεων», ανεξάρτητα από την ολοκληρωμένη επιχείρηση ηλεκτρικής ενεργείας, όσον αφορά τους πόρους που είναι αναγκαίοι για τη λειτουργία, συντήρηση ή ανάπτυξη του δικτύου.
- 68 Πάντως, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 74 των προτάσεών του, η οριζόμενη από το εθνικό δίκαιο προϋπόθεση ότι ο διαχειριστής συστήματος διανομής πρέπει να είναι ο ιδιοκτήτης του, μολονότι δεν επιβάλλεται από την οδηγία 2009/72, δύναται ενδεχομένως, όπως η προϋπόθεση που προβλέπουν για τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο α', και το άρθρο 17, παράγραφος 1, στοιχείο α', της εν λόγω οδηγίας, να ενισχύει τον αποτελεσματικό διαχωρισμό των διαφόρων δραστηριοτήτων στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.
- 69 Μια τέτοια προϋπόθεση δύναται επίσης να παροτρύνει τον διαχειριστή συστήματος διανομής να επενδύει στο δίκτυό του και έτσι να συμβάλλει στην επίτευξη ενός από τους σκοπούς που επιδιώκει η οδηγία 2009/72, ο οποίος συνίσταται, όπως προκύπτει, μεταξύ άλλων, από τις αιτιολογικές σκέψεις 9, 11, 19 και 44 της οδηγίας αυτής, στην προώθηση των επενδύσεων στις υποδομές, προς εξασφάλιση σταθερού εφοδιασμού με ηλεκτρική ενέργεια.
- 70 Ωστόσο, η προϋπόθεση αυτή δεν μπορεί να θίγει την επίτευξη του σκοπού που επιδιώκει η οδηγία αυτή, ο οποίος συνίσταται, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 38 έως 40 της παρούσας αποφάσεως, στη δημιουργία μιας ανοιχτής εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας εντός της οποίας διασφαλίζεται η εύρυθμη λειτουργία του ανταγωνισμού.
- 71 Ειδικότερα, όπως παρατήρησε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 78 έως 81 των προτάσεών του, όταν, λαμβανομένων υπόψη του επιπέδου της τάσης του και της κατηγορίας πελατών στους οποίους διοχετεύει ηλεκτρική ενέργεια, ένα σύστημα πρέπει να χαρακτηριστεί, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2, σημεία 3 και 5, της οδηγίας 2009/72, ως σύστημα διανομής, η προϋπόθεση να ανήκει το εν λόγω σύστημα διανομής στον διαχειριστή του δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την εξαίρεση του συστήματος αυτού από την υποχρέωση συμμορφώσεως προς τις διατάξεις της ως άνω οδηγίας που έχουν εφαρμογή στην περίπτωση του.
- 72 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο έχει δεχθεί ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να υπαγάγουν συστήματα τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της ως άνω οδηγίας σε χωριστή κατηγορία συστημάτων σε σχέση με τις κατηγορίες που καθιερώνει ρητώς η οδηγία αυτή, προκειμένου, μεταξύ άλλων, να ισχύουν για τα εν λόγω συστήματα εξαιρέσεις μη προβλεπόμενες από την ως άνω οδηγία (πρβλ. απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 2018, *Solvay Chimica Italia κ.λπ.*, C-262/17, C-263/17 και C-273/17, EU:C:2018:961, σκέψη 48).

- 73 Κατά συνέπεια, ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να αποκλείσει από την έννοια του συστήματος διανομής ένα σύστημα που χρησιμεύει για τη διοχέτευση ηλεκτρικής ενέργειας υψηλής, μέσης και χαμηλής τάσης προς πώληση σε πελάτες χονδρικής ή σε τελικούς πελάτες, για τον λόγο και μόνον ότι το σύστημα αυτό δεν ανήκει στον διαχειριστή του.
- 74 Εξάλλου, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 82 και 83 των προτάσεών του, η προϋπόθεση ότι ο διαχειριστής συστήματος διανομής πρέπει να είναι ο ιδιοκτήτης του δεν μπορεί να χορηγεί στον διαχειριστή αυτόν μονοπώλιο απεριόριστης διάρκειας για τη διανομή ηλεκτρικής ενέργειας σε συγκεκριμένη περιοχή, λόγω του ότι η ως άνω προϋπόθεση θα μπορούσε να αποτελεί για τους τρίτους φραγμό για την είσοδο στην αγορά. Εναπόκειται, πάντως, στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει αν η επίμαχη προϋπόθεση μπορεί να έχει τέτοιες συνέπειες.
- 75 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, στο πρώτο και στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 2, σημεία 3 και 5, της οδηγίας 2009/72 έχει την έννοια ότι:
- δεν αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία προβλέπει ότι ο μετασχηματισμός της τάσης της ηλεκτρικής ενέργειας, ώστε να καθίσταται δυνατή η μεταγωγή από την υψηλή στη μέση τάση, εμπίπτει στη δραστηριότητα συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας,
  - αντιθέτως, αποκλείει τέτοια ρύθμιση η οποία ορίζει τις έννοιες του συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας και του συστήματος διανομής ηλεκτρικής ενέργειας στηριζόμενη όχι μόνο στο κριτήριο του επιπέδου της τάσης, αλλά και σε αυτό της κυριότητας των πάγιων στοιχείων που χρησιμοποιούνται για την άσκηση των δραστηριοτήτων μεταφοράς και διανομής, αντιστοίχως.
- 76 Ωστόσο, η ερμηνεία αυτή δεν θίγει, αφενός, την εφαρμογή του άρθρου 17, παράγραφος 1, στοιχείο α', της εν λόγω οδηγίας, κατά το οποίο ο ανεξάρτητος διαχειριστής συστήματος μεταφοράς πρέπει να είναι ιδιοκτήτης του συστήματος αυτού και, αφετέρου, το δικαίωμα των κρατών μελών να επιβάλλουν στον διαχειριστή συστήματος διανομής την υποχρέωση να είναι ιδιοκτήτης του εν λόγω συστήματος, αρκεί, πράγμα που εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει, η ως άνω προϋπόθεση να μην υπονομεύει την επίτευξη των επιδιωκόμενων με την οδηγία σκοπών, μεταξύ άλλων, απαλλάσσοντας το σύστημα αυτό από την υποχρέωση συμμορφώσεως προς τους κανόνες που εφαρμόζονται στην περίπτωση του κατά την εν λόγω οδηγία.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

- 77 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν η οδηγία 2009/72 έχει την έννοια ότι χρήστης συνδεδεμένος με το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο εξοπλισμού μέσης τάσης πρέπει κατ' ανάγκην να θεωρείται πελάτης του διαχειριστή του συστήματος διανομής ηλεκτρικής ενέργειας ο οποίος είναι κάτοχος αποκλειστικής άδειας για τη διανομή ηλεκτρικής ενέργειας εντός της οικείας περιοχής, ακόμη και αν ο διαχειριστής αυτός δεν είναι κύριος της εν λόγω εγκαταστάσεως και ανεξαρτήτως των συμβατικών σχέσεων μεταξύ του εν λόγω χρήστη και του διαχειριστή του συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας.
- 78 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η ελεύθερη πρόσβαση τρίτων στα συστήματα διανομής και μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, που θεσπίστηκε με το άρθρο 32, παράγραφος 1, πρώτη και δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2009/72, αποτελεί, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 41 της παρούσας αποφάσεως, ένα από τα ουσιώδη μέτρα που τα κράτη μέλη οφείλουν να εφαρμόζουν προκειμένου να ολοκληρωθεί η εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.

- 79 Το εν λόγω δικαίωμα πρόσβασης συνδέεται στενά με το δικαίωμα των καταναλωτών να επιλέγουν ελεύθερα τους προμηθευτές τους και το δικαίωμα των προμηθευτών να παρέχουν ελεύθερα τα προϊόντα τους στους πελάτες τους, υπό την έννοια ότι, για να μπορούν οι πελάτες να επιλέγουν ελεύθερα τους προμηθευτές τους, οι προμηθευτές πρέπει να μπορούν να έχουν πρόσβαση στα διάφορα συστήματα μεταφοράς και διανομής που διοχετεύουν την ηλεκτρική ενέργεια μέχρι τους πελάτες (βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις της 22ας Μαΐου 2008, *citeworks*, C-439/06, EU:C:2008:298, σκέψη 43, καθώς και της 9ης Οκτωβρίου 2008, *Sabatauskas* κ.λπ., C-239/07, EU:C:2008:551, σκέψεις 33 και 43).
- 80 Σύμφωνα με το άρθρο 32, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/72, η πρόσβαση στα συστήματα πρέπει να στηρίζεται σε αντικειμενικά, μη εισάγοντα δυσμενείς διακρίσεις, διαφανή κριτήρια, καθώς και σε τιμολόγια που δημοσιεύονται πριν τεθούν σε ισχύ και η πρόσβαση αυτή δεν πρέπει να εξαρτάται από την άσκηση διακριτικής ευχέρειας (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 9ης Οκτωβρίου 2008, *Sabatauskas* κ.λπ., C-239/07, EU:C:2008:551, σκέψη 46).
- 81 Εντεύθεν προκύπτει ότι η διάταξη αυτή αφήνει στα κράτη μέλη τη μέριμνα να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για τον σκοπό αυτόν, δεδομένου ότι είναι αρμόδια, σύμφωνα με το άρθρο 288 ΣΛΕΕ, για την επιλογή του τύπου και των μέσων που πρέπει να εφαρμοστούν για να δημιουργηθεί ένα σύστημα πρόσβασης τρίτων στα συστήματα μεταφοράς ή διανομής, με την επιφύλαξη τηρήσεως της αρχής της ελεύθερης πρόσβασης στα συστήματα αυτά, εκτός από τις περιπτώσεις στις οποίες η οδηγία προβλέπει εξαιρέσεις ή παρεκκλίσεις (πρβλ. απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 2018, *Solvay Chimica Italia* κ.λπ., C-262/17, C-263/17 και C-273/17, EU:C:2018:961, σκέψη 56 καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 82 Εξάλλου, υπενθυμίζεται ότι οι υποχρεώσεις των κρατών μελών που θεσπίζονται στο άρθρο 32, παράγραφος 1, της οδηγίας 2009/72 αφορούν μόνον την πρόσβαση στα ως άνω συστήματα και όχι τη σύνδεση με αυτά η οποία νοείται ως η φυσική σύνδεση με τα δίκτυα (πρβλ. απόφαση της 9ης Οκτωβρίου 2008, *Sabatauskas* κ.λπ., C-239/07, EU:C:2008:551, σκέψη 42).
- 83 Το δικαίωμα όμως των πελατών να επιλέγουν ελεύθερα τους προμηθευτές τους, το οποίο κατοχυρώνεται στη διάταξη αυτή, διασφαλίζεται εξίσου είτε ο προμηθευτής συνδέσει τους πελάτες με σύστημα μεταφοράς είτε τους συνδέσει με σύστημα διανομής (απόφαση της 9ης Οκτωβρίου 2008, *Sabatauskas* κ.λπ., C-239/07, EU:C:2008:551, σκέψη 43).
- 84 Επομένως, τα κράτη μέλη διαθέτουν περιθώριο χειρισμών για να κατευθύνουν τους χρήστες των δικτύων προς το ένα ή το άλλο είδος δικτύου και, ως εκ τούτου, να καθορίζουν το είδος του συστήματος στο οποίο θα γίνει η σύνδεση, υπό την προϋπόθεση ωστόσο ότι πραγματοποιούν την εν λόγω σύνδεση υπό συνθήκες αντικειμενικές και μη εισάγουσες διακρίσεις. Συνεπώς, οι χρήστες δεν έχουν το δικαίωμα να επιλέγουν, κατά τη διακριτική τους ευχέρεια, το είδος του δικτύου με το οποίο επιθυμούν να συνδεθούν (πρβλ. απόφαση της 9ης Οκτωβρίου 2008, *Sabatauskas* κ.λπ., C-239/07, EU:C:2008:551, σκέψεις 46 έως 49).
- 85 Εν προκειμένω, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι ο συγκεκριμένος χρήστης τον οποίο αφορά η υπόθεση της κύριας δίκης ζητεί τη σύνδεση με σύστημα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας για τον λόγο ότι είναι συνδεδεμένος με εξοπλισμό μέσης τάσης ενσωματωμένο σε εγκατάσταση μετασχηματισμού της ηλεκτρικής τάσης ώστε να καθίσταται δυνατή η μεταγωγή από υψηλή σε μέση τάση, καθόσον, κατά το εθνικό δίκαιο, ο μετασχηματισμός αυτός εμπίπτει στη δραστηριότητα του εν λόγω συστήματος μεταφοράς.
- 86 Συναφώς, διαπιστώθηκε ήδη στις σκέψεις 53 και 54 της παρούσας αποφάσεως ότι από το άρθρο 2, σημεία 4 και 6, της οδηγίας 2009/72 προκύπτει ότι τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να καθορίζουν, εντός του περιθωρίου χειρισμών που τους αναγνωρίζει η οδηγία αυτή, αν τα σημεία διασύνδεσης μεταξύ συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας και συστήματος διανομής ηλεκτρικής ενέργειας αποτελούν μέρος του πρώτου ή του δεύτερου είδους συστήματος, οπότε τα κράτη μέλη μπορούν να

προβλέπουν ότι ο μετασχηματισμός της ηλεκτρικής τάσης, ώστε να καθίσταται δυνατή η μεταγωγή από την υψηλή στη μέση τάση, εμπίπτει στη δραστηριότητα συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

- 87 Υπό τις συνθήκες αυτές, η σύνδεση ενός χρήστη, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, στο σύστημα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας μπορεί να θεωρηθεί ότι στηρίζεται σε αντικειμενικούς και μη εισάγοντες δυσμενή διάκριση λόγους, εφόσον ο χρήστης αυτός είναι συνδεδεμένος με εξοπλισμό μέσης τάσης που εμπίπτει, σύμφωνα με την οδηγία 2009/72 και το εθνικό δίκαιο, στη δραστηριότητα του εν λόγω συστήματος μεταφοράς.
- 88 Επομένως, η οδηγία αυτή δεν αποκλείει, σε υπόθεση όπως αυτή της κύριας δίκης, να θεωρηθεί ένας τέτοιος χρήστης συνδεδεμένος με σύστημα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας.
- 89 Ωστόσο, στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει αν ο επίμαχος εξοπλισμός αποτελεί πράγματι, όπως φαίνεται να προκύπτει από τα στοιχεία που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο και από την επ' ακροατηρίου συζήτηση, μέρος του ηλεκτρικού υποσταθμού ο οποίος εντάσσεται στο σύστημα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας και, επομένως, δεν είναι ξένο προς τον υποσταθμό αυτόν στοιχείο που αποτελεί μέρος του συστήματος διανομής ηλεκτρικής ενέργειας.
- 90 Εν πάση περιπτώσει, δεν ασκεί συναφώς επιρροή, όπως προκύπτει από την απάντηση στο πρώτο και στο τρίτο ερώτημα, ιδίως από τη σκέψη 71 της παρούσας αποφάσεως, το αν οι διαχειριστές του συστήματος διανομής και του συστήματος μεταφοράς, αντιστοίχως, είναι κύριοι του οικείου συστήματος, δεδομένου ότι η κατάσταση αυτή δεν μπορεί να άρει την ιδιότητα του συστήματος αυτού ως συστήματος διανομής ή συστήματος μεταφοράς κατά την έννοια της οδηγίας 2009/72.
- 91 Κατά συνέπεια, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία 2009/72, ειδικότερα το άρθρο 2, σημεία 3 έως 6, και το άρθρο 32, παράγραφος 1, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι χρήστης συνδεδεμένος με το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο εξοπλισμού μέσης τάσης δεν πρέπει κατ' ανάγκη να θεωρείται πελάτης του διαχειριστή του συστήματος διανομής ηλεκτρικής ενέργειας ο οποίος είναι κάτοχος αποκλειστικής άδειας για τη διανομή ηλεκτρικής ενέργειας εντός της οικείας περιοχής, ανεξαρτήτως των συμβατικών σχέσεων μεταξύ του εν λόγω χρήστη και του διαχειριστή του συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, δεδομένου ότι ο χρήστης αυτός μπορεί να θεωρηθεί πελάτης του συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας όταν είναι συνδεδεμένος με εξοπλισμό μέσης τάσης ο οποίος αποτελεί, πράγμα που εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει, μέρος ηλεκτρικού υποσταθμού του οποίου η δραστηριότητα μετασχηματισμού της ηλεκτρικής τάσης, ώστε να καθίσταται δυνατή η μεταγωγή από την υψηλή στη μέση τάση, εμπίπτει στη δραστηριότητα του συστήματος αυτού.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 92 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαινεται:

1) Το άρθρο 2, σημεία 3 και 5, της οδηγίας 2009/72/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και για την κατάργηση της οδηγίας 2003/54/EK, έχει την έννοια ότι:

- δεν αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία προβλέπει ότι ο μετασχηματισμός της τάσης της ηλεκτρικής ενέργειας, ώστε να καθίσταται δυνατή η μεταγωγή από την υψηλή στη μέση τάση, εμπίπτει στη δραστηριότητα συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας,
- αντιθέτως, αποκλείει τέτοια ρύθμιση η οποία ορίζει τις έννοιες του συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας και του συστήματος διανομής ηλεκτρικής ενέργειας στηριζόμενη όχι μόνο στο κριτήριο του επιπέδου της τάσης, αλλά και σε αυτό της κυριότητας των πάγιων στοιχείων που χρησιμοποιούνται για την άσκηση των δραστηριοτήτων μεταφοράς και διανομής, αντιστοίχως.

Ωστόσο, η ερμηνεία αυτή δεν θίγει, αφενός, την εφαρμογή του άρθρου 17, παράγραφος 1, στοιχείο α', της εν λόγω οδηγίας, κατά το οποίο ο ανεξάρτητος διαχειριστής συστήματος μεταφοράς πρέπει να είναι ιδιοκτήτης του συστήματος αυτού και, αφετέρου, το δικαίωμα των κρατών μελών να επιβάλλουν στον διαχειριστή συστήματος διανομής την υποχρέωση να είναι ιδιοκτήτης του εν λόγω συστήματος, αρκεί, πράγμα που εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει, η ως άνω προϋπόθεση να μην υπονομεύει την επίτευξη των επιδιωκόμενων με την οδηγία σκοπών, μεταξύ άλλων, απαλλάσσοντας το σύστημα αυτό από την υποχρέωση συμμορφώσεως προς τους κανόνες που εφαρμόζονται στην περίπτωση του κατά την εν λόγω οδηγία.

2) Η οδηγία 2009/72, ειδικότερα το άρθρο 2, σημεία 3 έως 6, και το άρθρο 32, παράγραφος 1, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι χρήστης συνδεδεμένος με το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο εξοπλισμού μέσης τάσης δεν πρέπει κατ' ανάγκη να θεωρείται πελάτης του διαχειριστή του συστήματος διανομής ηλεκτρικής ενέργειας ο οποίος είναι κάτοχος αποκλειστικής άδειας για τη διανομή ηλεκτρικής ενέργειας εντός της οικείας περιοχής, ανεξαρτήτως των συμβατικών σχέσεων μεταξύ του εν λόγω χρήστη και του διαχειριστή του συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, δεδομένου ότι ο χρήστης αυτός μπορεί να θεωρηθεί πελάτης του συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας όταν είναι συνδεδεμένος με εξοπλισμό μέσης τάσης ο οποίος αποτελεί, πράγμα που εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει, μέρος ηλεκτρικού υποσταθμού του οποίου η δραστηριότητα μετασχηματισμού της ηλεκτρικής τάσης, ώστε να καθίσταται δυνατή η μεταγωγή από την υψηλή στη μέση τάση, εμπίπτει στη δραστηριότητα του συστήματος αυτού.

(υπογραφές)